

32004R0491

L 80/1

DZIENNIK URZĘDOWY UNII EUROPEJSKIEJ

18.3.2004

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 491/2004 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
z dnia 10 marca 2004 r.
ustanawiające program pomocy finansowej i technicznej dla państw trzecich w dziedzinie migracji
i azylu (AENEAS)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 179 ust. 1 i 181a,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

działając zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 251 Traktatu ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rada Europejska na spotkaniu specjalnym w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r. podkreśliła potrzebę wszechstronnego podejścia do migracji, poruszając kwestie polityczne, kwestie dotyczące praw człowieka oraz rozwoju w państwach trzecich i regionach, i wezwała do zachowania większej spójności pomiędzy polityką wewnętrzną i zewnętrzną Unii Europejskiej. Podkreśliła konieczność skuteczniejszego zarządzania przepływami migracyjnymi na wszystkich ich etapach oraz fakt, że partnerstwo z państwami trzecimi jest kluczowym elementem sukcesu takiej polityki, mającej na celu promowanie wspólnego rozwoju.
- (2) Rada Europejska obradująca w Sewilli w dniach 21 i 22 czerwca 2002 r. podkreśliła włączenie imigracji do stosunków Unii z państwami trzecimi oraz znaczenie zwiększonej współpracy z państwami trzecimi w celu zarządzania migracją, w tym zapobieganie i zwalczanie nielegalnej migracji i handlu ludźmi.
- (3) We wnioskach z dnia 18 listopada 2002 r. Rada zwróciła się do Wspólnoty o rozważenie udostępnienia odpowiedniej pomocy państwom trzecim w celu włączenia klauzuli o wspólnym zarządzaniu przepływami migracyjnymi oraz obowiązkowym zezwoleniu na ponowny wjazd w przypadkach nielegalnej emigracji do wszelkich przyszłych umów o współpracy, stowarzyszeniu lub równoważnych umów.

(4) Udoskonalone zarządzanie przepływami migracyjnymi, zwłaszcza niektóre aspekty migracji, takie jak emigracja wysoce wykwalifikowanych obywateli oraz przemieszczanie się uchodźców pomiędzy sąsiednimi krajami stanowi również przedmiot istotnego zainteresowania w rozwoju niektórych państw.

(5) Wspólnotowe programy i polityka współpracy zewnętrznej i rozwoju przyczyniają się pośrednio do sposobu postępowania z głównymi czynnikami powodującymi presję migracyjną. W szczególności, od czasu obrad Rady Europejskiej w Tampere, Komisja próbuje włączyć zagadnienia związane z migracją do programów wspólnotowej pomocy zewnętrznej w celu okazania bezpośredniego wsparcia państwom trzecim w ich wysiłkach zmierzających do zaradzenia problemom wynikającym z migracji legalnej, nielegalnej lub wymuszonej.

(6) W celu podtrzymania tego programu organ budżetowy wyasygnował konkretne środki w budżetach ogólnych Unii Europejskiej w latach 2001–2003 z przeznaczeniem na finansowanie działań przygotowawczych prowadzonych w partnerstwie z państwami trzecimi i regionami w związku z kwestiami dotyczącymi migracji i azylu.

(7) Uwzględniając powyższe działania przygotowawcze oraz nawiązując do Komunikatu Komisji o włączeniu kwestii dotyczących migracji w stosunkach Unii Europejskiej z państwami trzecimi, uznaje się za konieczne wprowadzenie we Wspólnocie od 2004 r. wieloletniego programu mającego na celu przedstawienie konkretnej dodatkowej odpowiedzi na potrzeby państw trzecich w ich wysiłkach zmierzających do efektywniejszego zarządzania wszystkimi aspektami przepływów migracyjnych, a zwłaszcza do stymulowania gotowości państw trzecich do zawierania umów o zezwoleniu na ponowny wjazd oraz pomagania im w radzeniu z konsekwencjami takich umów.

(8) W celu zapewnienia spójności wspólnotowych działań zewnętrznych operacje finansowane na podstawie tego nowego instrumentu winny być konkretne i uzupełniające w stosunku do operacji finansowanych na podstawie wspólnotowych instrumentów współpracy w dziedzinie rozwoju.

⁽¹⁾ Dz.U. C 32 z 5.2.2004, str. 49.

⁽²⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego wydana dnia 4 grudnia 2003 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 19 lutego 2004 r.

- (9) W swoich wnioskach dotyczących migracji i rozwoju z dnia 19 maja 2003 r. Rada potwierdziła potrzebę większej koordynacji pomiędzy tymi oddzielnymi, ale wzajemnie powiązаныmi obszarami polityki. We wnioskach podkreśla się szereg obszarów potencjalnej synergii, na których Unia Europejska mogłaby skupić swoje działania na poparcie obu dziedzin polityki.
- (10) Kwestie wynikające z migracji wzywają do efektywnego, elastycznego i w niektórych przypadkach niezwłocznego podejmowania decyzji w celu finansowania operacji wspólnotowych.
- (11) Realizacja tego programu będzie czerpać korzyści z oceny działań przygotowawczych.
- (12) Środki niezbędne do wdrożenia niniejszego rozporządzenia powinny zostać przyjęte zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji ⁽¹⁾.
- (13) Niniejsze rozporządzenie ustala, na cały okres trwania programu, ramy finansowe stanowiące główne odniesienie, w rozumieniu punktu 33 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 6 maja 1999 r. między Parlamentem Europejskim, Radą oraz Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej i poprawy procedury budżetowej ⁽²⁾, dla organu budżetowego w trakcie rocznej procedury budżetowej.
- (14) Ponieważ cele proponowanego działania, a mianowicie promowanie, w ramach wszechstronnego podejścia do migracji, efektywniejszego zarządzania przepływami migracyjnymi w ścisłej współpracy z zainteresowanymi państwami trzecimi nie mogą zostać osiągnięte w wystarczającym stopniu przez Państwa Członkowskie i dlatego też, ze względu na skalę oddziaływania działania, mogą zostać lepiej osiągnięte na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może przyjąć środki, zgodnie z zasadą pomocniczości ustaloną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, ustaloną w tymże artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza sprawy konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (15) Ochrona interesów finansowych Wspólnoty oraz zwalczanie nadużyć finansowych i nieprawidłowości stanowi integralną część niniejszego rozporządzenia. W szczególności kontrakty zawarte stosownie do niniejszego rozporządzenia powinny upoważniać Komisję do wykonania środków przewidzianych w rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

⁽²⁾ Dz.U. 172 z 18.6.1999, str. 1. Umowa zmieniona decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/429/WE (Dz.U. L 147 z 14.6.2003, str. 25).

⁽³⁾ Dz.U. L 292 z 15.11.1996, str. 2.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

CELE I DZIAŁANIA

Artykuł 1

1. Wspólnota ustanawia niniejszym program współpracy (dalej zwany „programem”), który ma na celu oferowanie konkretnej i uzupełniającej pomocy finansowej i technicznej dla państw trzecich w celu wspierania ich wysiłków zmierzających do polepszenia zarządzania przepływami migracyjnymi we wszystkich wymiarach.

2. Program jest przewidziany w szczególności, ale nie wyłącznie, dla tych państw trzecich, które są aktywnie zaangażowane w przygotowywanie lub wdrażanie umowy o readmisji, parafowanej, podpisanej lub zawartej z Wspólnotą Europejską.

3. Program finansuje odpowiednie działania, które w sposób spójny i uzupełniający godzą ogólne zasady wspólnotowej polityki współpracy i rozwoju oraz krajowej i regionalnej współpracy wspólnotowej i strategii rozwoju dotyczące zainteresowanych państw trzecich oraz uzupełniają środki – w szczególności na polach zarządzania przepływami migracyjnymi, odesyłania i reintegracji emigrantów w ich kraju pochodzenia, azylu, kontroli granicznej, dotyczących uchodźców i przemieszczonych – przewidziane we wdrażaniu tych strategii i finansowane z innych instrumentów wspólnotowych na polu współpracy i rozwoju. Działania finansowane na podstawie programu są zgodne ze staraniami Wspólnoty przyczyniającymi się do odpowiedzi na podstawowe przyczyny migracji.

4. Poszanowanie zasad demokratycznych i rządów prawa, jak też praw człowieka i praw mniejszości oraz podstawowych swobód, stanowi zasadniczy element stosowania niniejszego rozporządzenia. Działania finansowane na podstawie niniejszego rozporządzenia, o ile będzie to konieczne oraz możliwe, wiążą się ze środkami mającymi na celu wzmocnienie demokracji, praw człowieka i rządów prawa.

Artykuł 2

1. Program ma na celu promowanie współpracy pomiędzy Wspólnotą i państwami trzecimi w drodze wspierania w zainteresowanych państwach trzecich oraz przez partnerstwo z tymi państwami następujących celów:

- rozwoju ich ustawodawstwa w dziedzinie imigracji legalnej, w szczególności w kwestiach dotyczących zasad przyjęcia, praw i statusu przyjętych osób, równego traktowania legalnych rezydentów, integracji i braku dyskryminacji, jak też środków zwalczania rasizmu i ksenofobii;
- rozwoju migracji legalnej, zgodnie z analizą sytuacji demograficznej, ekonomicznej i społecznej w krajach pochodzenia oraz w krajach przyjmujących oraz możliwości przyjęcia krajów przyjmujących, jak też zwiększania świadomości ogółu społeczeństwa w sprawie korzyści legalnej migracji oraz konsekwencji migracji nielegalnej;

- c) rozwoju ustawodawstwa i praktyki krajowej w odniesieniu do międzynarodowej ochrony, ze względu na ich zgodność z postanowieniami Konwencji genewskiej z 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców i Protokołu z 1967 r., oraz innych odpowiednich instrumentów międzynarodowych, w celu zapewnienia zachowania zasady „non refoulement” oraz poprawy możliwości zainteresowanych państw trzecich przyjmujących osoby ubiegające się o azyl i uchodźców;
- d) ustanowienia w zainteresowanych państwach trzecich efektywnej i prewencyjnej polityki zwalczania nielegalnej migracji, w tym zwalczania handlu ludźmi i przemykania migrantów, jak też opracowania odpowiedniego ustawodawstwa;
- e) readmisji, w pełnym poszanowaniu prawa, oraz trwałej reintegracji w zainteresowanym państwie trzecim osób, które nielegalnie wkroczyły lub pozostawały na terenie Państw Członkowskich, lub osób, które bezskutecznie ubiegały się o azyl w Unii Europejskiej lub korzystały w Unii z ochrony międzynarodowej.
2. Dla osiągnięcia tych celów program może w szczególności wspierać następujące działania:
- a) tworzenie kampanii informacyjnych oraz udzielanie porad prawnych na temat konsekwencji nielegalnej imigracji, handlu ludźmi oraz przemykania emigrantów oraz nielegalnego zatrudnienia w Unii Europejskiej;
- b) rozpowszechnianie informacji i porad prawnych na temat możliwości legalnej pracy w Unii Europejskiej, zarówno krótko-, jak i długoterminowej, oraz na temat procedur, jakich należy w tym celu przestrzegać;
- c) wdrażanie działań mających na celu zachowanie powiązań pomiędzy społecznościami lokalnymi w kraju pochodzenia a ich legalnymi emigrantami i ułatwienie wnoszenia przez migrantów wkładu w rozwój społeczny i ekonomiczny społeczności w ich krajach pochodzenia, łącznie z ułatwianiem wykorzystania wysyłanych przez nich przekazów na cele produktywnych inwestycji i inicjatyw rozwojowych, jak też wspieranie programów mikrokredytowych;
- d) ułatwianie dialogu i wymiany informacji pomiędzy instytucjami państwa trzeciego i obywatelami tego kraju, którzy uznawani są za emigrantów;
- e) wspieranie budowania możliwości na polu planowania, wdrażania i zapewniania skuteczności ustawodawstwa krajowego i systemów zarządzania dotyczących azylu, migracji i zwalczania działalności kryminalnej, w tym zorganizowanej przestępczości i korupcji, związanych z nielegalną imigracją oraz rozwój szkoleń personelu pracującego w obszarach migracji i azylu;
- f) ocena oraz ewentualnie poprawa ram instytucjonalnych i administracyjnych oraz możliwości wdrażania kontroli granicznych, jak też polepszenie zarządzania kontrolami granicznymi poprzez współpracę operacyjną;
- g) budowanie możliwości w obszarach zabezpieczenia dokumentów podróży i wiz, w tym warunków ich wydawania, identyfikacji i dokumentowania nielegalnych migrantów, w tym własnych obywateli oraz wykrywanie fałszywych dokumentów i wiz;
- h) wprowadzenie systemów zbierania danych; obserwacja i analiza zjawisk migracyjnych; identyfikacja podstawowych przyczyn ruchów migracyjnych i określenie środków mających na celu zaradzenie im; ułatwienie wymiany informacji na temat ruchów migracyjnych, w szczególności na temat przepływów migracyjnych do Unii Europejskiej;
- i) rozwój regionalnego i pozaregionalnego dialogu na temat azylu i migracji, w tym nielegalnej migracji;
- j) pomoc w negocjowaniu przez zainteresowane państwa trzecie własnych umów dotyczących readmisji z odpowiednimi państwami;
- k) wsparcie budowania możliwości w zainteresowanych państwach trzecich w obszarach przyjęcia i możliwości ochrony dla osób ubiegających się o azyl, readmisji oraz trwałej reintegracji osób powracających oraz programów ponownego osiedlenia;
- l) wsparcie dla docelowej społeczno-ekonomicznej reintegracji osób powracających do ich kraju pochodzenia, w tym szkolenia i budowanie możliwości mających na celu ułatwienie ich integracji na rynku pracy.

Artykuł 3

Aby osiągnąć cele i działania ustanowione w art. 2, program może wspierać między innymi:

- 1) środki niezbędne do identyfikacji i przygotowania działań, między innymi:
- a) analizy wykonalności;
- b) wymianę technicznego *know-how* i doświadczeń pomiędzy Państwami Członkowskimi, państwami trzecimi, organizacjami i organami europejskimi oraz organizacjami międzynarodowymi;
- c) studia ogólne dotyczące działań wspólnotowych w zakresie niniejszego rozporządzenia;
- 2) wdrażanie projektów:
- a) pomocy technicznej wspomagającej wdrażanie działań, w tym ze strony ekspatriantów i personelu miejscowego;
- b) szkoleń i innych usług;
- c) zakupów i/lub dostarczania produktów lub wyposażenia, dostaw i wydatków inwestycyjnych niezbędnych do realizacji działań, w tym, w wyjątkowych okolicznościach i gdy jest to należycie uzasadnione, zakupu lub najmu pomieszczeń;
- 3) środki do monitorowania, rewizji i oceny działań;
- 4) działalność dla wyjaśnienia celów i wyników tych działań ogółowi społeczeństwa;

- 5) działania, w tym pomoc techniczną, w celu oceny wdrożenia tych operacji dokonywanej na rzecz Wspólnoty lub państw trzecich.

Zostaną podjęte konieczne środki do podkreślenia charakteru wspólnotowego pomocy świadczonej na podstawie niniejszego rozporządzenia.

ROZDZIAŁ II

PROCEDURY WDRAŻANIA PROGRAMU

Artykuł 4

1. Partnerami kwalifikującymi się do wsparcia finansowego na podstawie programu mogą być organizacje i agencje regionalne i międzynarodowe (w szczególności agencje ONZ), jak też organizacje pozarządowe lub inni działacze pozapaństwowi, rządy federalne, krajowe, prowincjonalne i lokalne, ich wydziały i agencje, instytuty, stowarzyszenia oraz przedsiębiorcy publiczni i prywatni, zarówno w Unii Europejskiej, jak i w zainteresowanych państwach trzecich, przy położeniu nacisku na partnerstwo między nimi.

2. Operacje finansowane przez Wspólnotę stosownie do niniejszego rozporządzenia są wdrażane przez Komisję.

Artykuł 5

Bez uszczerbku dla środowiska instytucjonalnego i politycznego, w jakim działają partnerzy, o których mowa w art. 4, przy określaniu możliwości wsparcia takiego podmiotu przez Wspólnotę, uwzględniane są w szczególności poniższe czynniki:

- 1) doświadczenie w sprawach, o których mowa w art. 2 ust. 1, oraz w szczególności w działaniach w dziedzinie azylu i migracji;
- 2) zaangażowanie w obronę, poszanowanie i promowanie praw człowieka i zasad demokratycznych w niedyskryminujący sposób;
- 3) administracyjne i finansowe możliwości zarządzania;
- 4) możliwości techniczne i logistyczne w stosunku do planowanego działania;
- 5) wyniki, gdy jest to właściwe, wszelkich uprzednio przeprowadzonych działań, w szczególności finansowanych przez Wspólnotę, Państwa Członkowskie i organizacje międzynarodowe.

ROZDZIAŁ III

PROCEDURY WDRAŻANIA OPERACJI

Artykuł 6

1. Ramy finansowe wdrożenia niniejszego rozporządzenia w okresie od dnia 1 stycznia 2004 r. do dnia 31 grudnia 2008 r.

ustala się na 250 milionów EUR, z czego 120 milionów EUR przeznaczają się na okres do dnia 31 grudnia 2006 r.

Na okres następujący po dniu 31 grudnia 2006 r. kwotę uznaje się za potwierdzoną, jeżeli jest ona zgodna dla tego etapu z perspektywami finansowymi obowiązującymi na okres rozpoczynający się w 2007 r., w świetle informacji udostępnionych stosownie do art. 10 ust. 2 i 3.

2. Roczne asygnacje będą zatwierdzane przez organ budżetowy w granicach perspektyw finansowych.

3. Współfinansowanie przez Wspólnotę działania na podstawie programu nie przekracza 80 %, bez uszczerbku dla innych mających zastosowanie postanowień rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 ⁽¹⁾ (w dalszej części niniejszego rozporządzenia zwanego „rozporządzeniem finansowym”), w szczególności jego art. 169. Wyklucza się wszelkie inne finansowanie na podstawie innego programu finansowanego z budżetu ogólnego Unii Europejskiej.

4. Finansowanie wspólnotowe na podstawie niniejszego rozporządzenia zostaje udzielone zgodnie z postanowieniami rozporządzenia finansowego. Decyzje finansowe i wynikające z nich kontrakty podlegają kontroli finansowej Komisji oraz rewizjom Trybunału Obrachunkowego.

5. Komisja podejmuje wszelkie konieczne inicjatywy mające na celu zapewnienie właściwej koordynacji z innymi darczyńcami.

Artykuł 7

1. Komisja zapewnia ogólną spójność i komplementarność z inną odpowiednią polityką, instrumentami, działaniami i programami Wspólnoty.

2. Komisja podejmuje wszelkie niezbędne środki koordynacyjne w celu wzmocnienia spójności i komplementarności między działaniami finansowanymi przez Wspólnotę a działaniami finansowanymi przez Państwa Członkowskie, w celu zagwarantowania optymalnej skuteczności tych działań.

Artykuł 8

1. Komisja odpowiada za zarządzanie programem i jego realizację.

2. Komisja zarządza programem zgodnie z rozporządzeniem finansowym oraz rozporządzeniem Komisji (WE, Euratom) nr 2342/2002 ⁽²⁾ ustanawiającym szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia finansowego, w szczególności w sprawie zamówień i dotacji.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 248 z 16.9.2002, str. 1).

⁽²⁾ Dz.U. L 357 z 31.12.2002, str. 1.

3. W celu wdrożenia programu Komisja przedstawia roczny program pracy, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 9 ust. 2. Zgodnie z celami i kryteriami niniejszego rozporządzenia program pracy określa priorytety działań, jakie mają być wspierane w zakresie potencjalnych obszarów geograficznych i tematycznych interwencji, konkretnych celów, przewidywanych rezultatów, jak określonej kwoty. Tak dalece, jak będzie to możliwe, poszukiwana będzie ogólna równowaga pomiędzy tymi priorytetami dla ustanowienia programu pracy. Komisja może przeprowadzać konsultacje z innymi zainteresowanymi stronami w odniesieniu do programu pracy.

4. Program pracy musi być zgodny i komplementarny w stosunku do Dokumentów Strategii Kraju oraz Dokumentów Strategii Regionu oraz programami współpracy rozwojowej sporządzonymi w ramach polityki wspólnotowej w dziedzinie współpracy i rozwoju.

5. Komisja przyjmuje listę wybranych programów zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 9 ust. 2.

Artykuł 9

1. Komisja jest wspomagana przez Komitet.

2. W przypadku gdy przywołuje się ten ustęp, zastosowany zostanie art. 4 i 7 decyzji 1999/468/WE, uwzględniając postanowienia jej art. 8.

Okres określony w art. 4 ust. 3 decyzji 1999/468/WE ustala się na trzy miesiące.

3. Komitet uchwała swój regulamin wewnętrzny.

ROZDZIAŁ IV

SKŁADANIE SPRAWOZDAŃ

Artykuł 10

1. Komisja stale monitoruje i regularnie ocenia realizację programu.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 10 marca 2004 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

P. COX

Przewodniczący

2. Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wstępny tymczasowy raport oceniający z wdrożenia programu najpóźniej do dnia 31 grudnia 2006 r. oraz raport końcowy najpóźniej do dnia 31 grudnia 2010 r. Ponadto Komisja przekaże stan wdrożenia programu organowi budżetowemu w tym samym czasie, gdy przedstawiany jest wstępny projekt budżetu ogólnego Unii Europejskiej.

3. Na wniosek Państw Członkowskich lub Parlamentu Europejskiego, w szczególności w kontekście negocjacji na temat przyszłych perspektyw finansowych, Komisja może również ocenić wyniki działań Wspólnoty i programów na podstawie niniejszego rozporządzenia.

ROZDZIAŁ V

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 11

Program ustalony na podstawie niniejszego rozporządzenia obowiązuje od dnia 1 stycznia 2004 r. do dnia 31 grudnia 2008 r.

Artykuł 12

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

W imieniu Rady

D. ROCHE

Przewodniczący